

עפ"ת 6586/09/16 - יאיר זיו לזיו נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 6586-09-16 לזיו נ' מדינת ישראל

בפני כבוד השופטת חגית מאק-קלמנוביץ
המערער יאיר זיו לזיו
ע"י ב"כ עו"ד יוני שניאור

נגד
המשיבה מדינת ישראל

ע"י עו"ד רחל אהרונ

מפרליטות מחוז ירושלים (פלילי)

פסק דין

העובדות וטענות הצדדים

1. זהו ערעור על פסק דינו של בית המשפט לתעבורה בירושלים (כב' סגן הנשיא י. צימרמן) בתיק ת"ד 4372-02-15, בו הורשע המערער על פי הודאתו בעבירות של נהיגה בקלות ראש - עבירה לפי סעיף 62 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] התשכ"א-1961, נהיגה במצב העלול לסכן עוברי דרך - עבירה לפי תקנה 26(1) לתקנות התעבורה התשכ"א-1961, סטיה מקו הנסיעה - עבירה לפי תקנה 41 לתקנות התעבורה הנ"ל וחבלה של ממש לפי סעיף 38 לפקודת התעבורה הנ"ל.

מדובר בתאונת דרכים בין שני כלי רכב פרטיים בכביש ביתר עילית - ירושלים, כאשר רכבו של המערער סטה מנתיב נסיעתו לכיוון הנגדי וגרם להתנגשות בין שני כלי הרכב. כתוצאה מהתאונה נחבל נהג הרכב המערער חבלות של ממש ונפגעו ארבעה נוסעים נוספים ברכב המערער, המערער ושני נוסעים ברכבו נפגעו חבלות של ממש וכלי הרכב המערערים ניזוקו. על המערער נגזר עונש של קנס בסך 3,000 ₪ או שלושים ימי מאסר תמורתו, פסילה מלהחזיק רשיון נהיגה למשך 16 חודשים, פסילה על תנאי לשישה חודשים למשך שלוש שנים, מאסר על תנאי לשלושה חודשים למשך שלוש שנים על עבירה של גרימת תאונת דרכים עם חבלה של ממש ונהיגה בזמן פסילה, ושל"צ בהיקף של 250 שעות.

2. הערעור כלל מספר ראשים:

אי ביצוע הקראה של כתב האישום - על פי פרוטוקול הדיון לא בוצעה הקראה של כתב האישום. ב"כ המערער סייג את טענתו והבהיר כי ניתן להניח, מאחר שמדובר בשופט מקצועי ומנוסה ובא כח מלומד של המערער, כי ההליכים קוימו ולא באו לביטוי בפרוטוקול הדיונים. אולם מקריאת הפרוטוקולים עולה כי לא התקיימה הקראה של כתב

האישום בהתאם לסעיף 143 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 (להלן: חסד"פ). ב"כ המערער הפנה לפסק הדין שניתן בעפ"ת 1051-07-15, בו התקבל ערעור בשל אי ביצוע הקראה פורמלית.

עתירה למאסר על תנאי בניגוד לדין ולהנחיות - לטענת ב"כ המערער התביעה ביקשה להטיל על המערער עונש מאסר מבלי שניתנה הודעה מפורשת על כך בכתב האישום. מאחר שבסופו של דבר לא הוטל על המערער מאסר בפועל, כולל מאסר בעבודות שירות, אין צורך לדון בטענה זו.

חומרת העונש ואי קביעת מתחם ענישה - לטענת ב"כ המערער העונש שהוטל על המערער חורג לחומרה ממתחם הענישה הנהוג בעבירות דומות, וגזר הדין לא נומק כדבעי שכן בית המשפט לא קבע מתחם ענישה. בהודעת הערעור מפורטים גזרי דין רבים בעבירות דומות, חלקם אף בנסיבות חמורות יותר לטענת המערער, בהם הוטלו עונשים חמורים פחות.

אי קיום הקראה של כתב האישום

3. סימן ד' לחסד"פ נושא כותרת "תחילת משפט". הסעיף הראשון בסימן זה, סעיף 143, קובע:

"בתחילת המשפט יקרא בית המשפט את כתב האישום באזני הנאשם, ויסביר לו, אם ראה צורך בכך, את תכנו, אולם רשאי בית המשפט לא לעשות כן לגבי נאשם המיוצג על ידי סניגור, אם הודיע הסניגור לבית המשפט, כי קרא את כתב האישום באזני הנאשם והסביר לו את תכנו, ואם אישר הנאשם את ההודעה; דברי הנאשם וסניגורו יירשמו בפרוטוקול".

עיון בפרוטוקול הדיון בבית המשפט קמא מלמד כי לא התקיימה הקראה בהתאם להוראות החוק: בדיון הראשון שהתקיים התבקשה וניתנה דחייה למועד אחר. בדיון השני נרשם מפי הסניגור "ב"כ הנאשם: מודים באישום", ולאחר מכן ניתנה הכרעת הדין.

אין ספק כי הליך זה איננו הליך ההקראה המוגדר בחוק כתחילת משפט. כתב האישום לא הוקרא למערער על ידי בית המשפט, ולא נרשם מפי הסניגור כי הוא עשה כך. עם זאת, כאמור, גם בהודעת הערעור ציין ב"כ המערער כי כאשר מדובר בשופט מנוסה ומקצועי ובנאשם המיוצג על ידי סניגור, ניתן להניח כי בוצעה הקראה של כתב האישום גם אם הדבר לא נכתב במפורש בפרוטוקול.

4. ההלכה שנקבעה בנושא זה, בדומה לסוגיות דומות שעיקר עניין פרודצורלי, שמה דגש על התוכן ועל והמהות, ומדגישה פחות את הצורה. כך, לדוגמה, נקבע בבש"פ 9130/07, **מוחמד נאסר נ' מדינת ישראל**:

"פסיקתו של בית-המשפט העליון, בפרט בשנים האחרונות, הבהירה כי ניתן לפרש את המושג 'תחילת

המשפט' פירוש תכליתי-מהותי, ולא טכני-דווקני, כך שבמהותו, מתייחס סעיף 143 לחובה להבטיח כי הנאשם מודע ומבין את תוכן ההליך הפלילי שמתנהל כנגדו על מנת שיוכל להתגונן כראוי, וזאת גם ללא שבוצעה הקראה במובנה הפורמאלי (ראו למשל: בש"פ 1948/03 שילון נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(2) 869 (2003); בש"פ 7121/07 זגדון נ' מדינת ישראל (לא פורסם, ניתן ביום 2.9.07), וראו גם ההפניות המופיעות שם ביחס לעמדות השונות שנשמעו). במקרה זה, כפי שציין בית-משפט השלום, טען בא-כוח העורר טענות שונות ביחס לכתב האישום עצמו כבר בישיבה שהתקיימה ביום 11.10.07, וזאת לרבות באשר לפגמים אשר נפלו, לכאורה, בכתב האישום. אין ספק לפיכך, כי העורר, באמצעות בא-כוחו הטוען בשמו, היה מודע לטיב ההאשמות המיוחסות לו בכתב האישום כבר במועד זה. יצוין גם, כי העורר טען טענות שונות לעניין כתב האישום גופו..."

ובבש"פ 9997/07, אוטר תומר גיאורגדזה נ' מדינת ישראל:

"פסיקתו של בית משפט זה הבהירה בהזדמנויות רבות, כי הפרשנות הראויה למושג 'תחילת משפט' הינה פרשנות תכליתית-מהותית, ולא טכנית-דווקנית. הסעיף נועד להבטיח, כי הנאשם יבין את תוכן ההליך המתנהל נגדו, כך שהבנה זו תהווה ערובה לזכותו להתגונן וליכולתו להיערך כראוי למשפטו (ראו: בש"פ 196/97 מרטינז נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(5) 591 (1997) (להלן: עניין מרטינז); בש"פ 1948/03 שילון נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(2) 869 (2003) (להלן: עניין שילון); וכן ראו לאחרונה: בש"פ 9130/07 נאסר נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 1.11.2007)). לפיכך, במקום שבו לא בוצעה הקראה פורמלית, יש לבחון, האם הובטחה תכלית זו באמצעים אחרים".

וראו גם: בש"פ 7121/07, משה זיגדון נ' מדינת ישראל.

5. בעניינו אין, כאמור, תיעוד לביצוע ההקראה ואף לא לדיון או העלאת טענות המצביעות על כך שהמערער מודע למהות כתב האישום, כגון טענות מקדמיות המצריכות התייחסות לתוכן כתב האישום. עם זאת, המערער היה מיוצג על ידי סניגור בכל שלבי הדיון. ייצוג על ידי סניגור מהווה מעין מקדם ביטחון לכך שהנאשם המיוצג על ידו לא יפעל באופן המפשיע על הדיון כאשר אינו מודע לתוכן ההליך ומבין את משמעותו, ומבלי שהוא מוכן וערוך לניהול ההליך. אציין כי בפסק הדין עליו הסתמך ב"כ המערער, עפ"ת (ירושלים) 1051-07-15, **אמנון חי משה נ' מדינת ישראל**, המערער לא היה מיוצג בבית המשפט לתעבורה, ועובדה זו הוותה שיקול משמעותי בקבלת הערעור.

זאת ועוד, אמנם פרוטוקול הדיון בו הודה המערער אינו מלמד, מניהו ובו, על הבנת תוכן ההליך, אולם כלל הפרוטוקולים והמסמכים בתיק מצביעים על הבנה כזו. שכן לדיון בו הודה המערער קדמו מספר דיונים שנדחו, חלקם בהחלטות שייתרו את הדיונים ואחד מהם בהחלטה שניתנה בדיון בבית המשפט בנוכחות ב"כ הצדדים. הנימוקים לדחיות היו צורך לקבל את תיק המשטרה, גיבוש עמדה וכדו'. התנהלות זו מצביעה על כך שהמערער לא הודה כלאחר יד אלא אחרי שבא כוחו עיין ובדק את חומר החקירה. גם מכאן ניתן להסיק כי המערער היה מודע לטיב ההאשמות המיוחסות לו ולתוכן ההליך המתנהל.

לא רק בא כוחו של המערער אלא גם המערער עצמו נטל חלק פעיל בדיון: הדיון שהתקיים ביום 22.6.16, שאליו התייצב הסניגור, נדחה מאחר שהמערער עצמו שהה בחו"ל. במהלך הטיעונים לעונש המערער השמיע את דבריו. כך שניתן להסיק כי בכל שלבי הדיון בתיק, החל מהשלבים המקדמיים שלפני תחילת המשפט ועד סופו, המערער היה מודע היטב לטיבם ומהותם של ההליכים המתנהלים בעניינו.

6. שיקול נוסף שבגינו יש לדחות במקרה זה את הטענה בדבר אי קיום הקראה נוגע לשיהוי בהעלאת הטענה. הטענה לא הועלתה בערכאה הדיונית, בפני המותב שבפניו התנהל הדיון, אשר יתכן שיכול היה לזכור את השתלשלות העניינים. המערער העלה את הטענה רק בערעור שהגיש, ולאחר שינוי הייצוג וייצוגו על ידי סניגור אחר. אילו טען המערער מיד לאחר הישיבה בה הודה כי לא הבין את מהות ההליכים ניתן היה לראות את הטענה כאותנטית, אולם תפיסה זו נחלשת ככל שגדל המרחק בזמן ובמהות בין מועד פתיחת המשפט לבין מועד העלאת הטענה.

לנוכח כל האמור אני סבורה כי במקרה זה הושגה התכלית של הבנת מהותם וטיבם של ההליכים גם אם לא התקיימה הקראה של כתב האישום, ועל כן אין לראות באי רישומה של הקראה פורמלית בפרוטוקול פגם שיש בו כדי להביא לקבלת הערעור וביטול פסק הדין.

חומרת העונש ואי קביעת מתחם ענישה

7. טיעון זה שהופיע כנימוק אחד בהודעת הערעור כולל למעשה שני נימוקים שונים, גם אם משיקים זה לזה.

אכן בית המשפט קמא לא קבע מתחם ענישה, ובכך לא פעל בהתאם להוראות החוק. עם זאת, נפסק לא אחת כי העובדה שבית המשפט לא קבע מתחם ענישה אינה מחייבת בהכרח קבלת הערעור או החזרת הדיון לבית המשפט קמא, וערכאת הערעור רשאית לדון בגזר הדין לגופו (ראו לדוגמא ע"פ 2357/13, **איתמר רוש נ' מדינת ישראל**; ע"פ 4815/13, **מדינת ישראל נ' מחמד אל עוקבי**).

8. באשר לעונש: סעיף 38 לפקודת התעבורה הנ"ל קובע עונש פסילה מינימלי לשלושה חודשים, בנוסף לעונשים אחרים, לעבירות שונות, ביניהן עבירה בנהיגת רכב שגרמה לתאונת דרכים בה נחבל אדם חבלה של ממש. בית המשפט רשאי לסטות מעונש זה בנסיבות מיוחדות שיפורטו בפסק הדין. בכך קבע המחוקק רף תחתון לעונש הפסילה הנדרש בעבירות מסוג זה. ההיגיון מחייב כי עונש פסילה לתקופה המינימלית יחול במקרים המצויים ברף התחתון של החומרה, כאשר עם העליה ברמת החומרה של העבירה שבוצעה ונסיבותיה, תעלה גם תקופת הפסילה. השונות ברמת החומרה של העבירות באה לביטוי בעונשים השונים המוטלים על הנאשם, הן פסילת הרישיון בפועל והן הטלת עונש מוחשי נוסף מבין טווח העונשים, הנע בין שירות לתועלת הציבור, עבור במאסר בעבודות שירות וכלה במאסר בפועל ממש.

באירוע נשוא הערעור שבפני, על פי התיאור שבכתב האישום, החבלות שנגרמו לנוסעים אמנם אינן חמורות במיוחד ואינן מסכנות חיים, אולם אין מדובר בחבלות ברף התחתון של החומרה. לנהג הנוסף המעורב נגרמו "שבר פתוח טיביה רגל ימין - אושפז מספר ימים ונותח". ארבעה נוסעים נוספים באותו רכב נפגעו חבלות שאינן חבלות של ממש. המערער ושני נוסעים ברכבו נפגעו חבלות של ממש, אם כי חמורות פחות מאלה של הנהג המעורב. בגזר

הדין קבע בית המשפט קמא כי על אף שמדובר בתוצאות חמורות, אין הן מצויות ברף חומרה כה גבוה אשר מצדיק הטלת מאסר ולו בעבודות שירות, וכי חומרת החבלות וריבוי הנפגעים יבואו לידי ביטוי ביתר רכיבי הענישה.

9. עיינתי בפסקי הדין הרבים אליהם הפנה ב"כ המערער, ואציין רק חלק מהם: ת"ד 4356-08-14, **מדינת ישראל נ' יפתח קוטלר**; ת"ד 6013-10-12, **מדינת ישראל נ' אברהם אסנאפי**; ת"ד 3676-04-13, **מדינת ישראל נ' חיים גפנר**; ת"ד 365-02-13, **מדינת ישראל נ' שרון מוסק**, ועוד). כמו כן עיינתי בתיק ת"ד 2659-04-14, **מדינת ישראל נ' רפאל ביטון**, על שלל מראי המקום וסקירת הפסיקה המופיעים בו. לאור כל אלו אני סבורה שהעונש שהוטל על המערער שבפני חורג לחומרה מרמת הענישה המקובלת בעבירות כגון אלה.

ב"כ המשיבה הפנתה לרע"פ 11917/05, **סיוון צפריר נ' מדינת ישראל**, שם נדון המערער לעונש הכולל עשרים וארבעה חודשי פסילה בפועל, וערעורים על חומרת העונש נדחו בשתי ערכאות. עם זאת, מהאמור בהחלטה בבקשת רשות הערעור עולה כי מדובר בתאונה קשה שגרמה לפגיעות חמורות, ואחת המעורבות נזקקה לפינוי מזירת התאונה במסוק. ב"כ המבקש טענה כי בית המשפט טעה כאשר ראה את התאונה כקרובה לקטלנית, על אף שכל המעורבים החלימו באופן מלא. כב' השופט ג'ובראן אשר דן בבקשה קבע כי למרות הנסיבות לצייר את התאונה כפעוטה, היא גרמה לפגיעות קשות. מהחלטה זו עולה, איפוא, כי עונש של פסילה לתקופה ממושכת הולם תאונות שגרמו לפגיעות חמורות במיוחד. אציין עוד כי באותו מקרה לא הוטל על המבקש עונש של"צ או מאסר בפועל ואף לא מאסר על תנאי.

10. למערער שבפני אין הרשעות קודמות. הוא הודה, חסך זמן ונטל אחריות מלאה לתוצאות מעשיו. במסגרת הטיעונים לעונש פורטו נסיבותיו האישיות, וכן נסיבות התאונה, שארעה כאשר המערער הסיע חיילים למרוץ לזכר הדר גולדין ז"ל, שעימו לחמו במבצע צוק איתן.

בהתחשב בכלל הנסיבות אני סבורה שהעונש שהוטל על המערער חורג באופן ניכר מרמת הענישה ההולמת והנוהגת.

אני מקצרת את תקופת פסילת רישיון הנהיגה כך שתעמוד על עשרה חודשים, בניכוי תקופת הפסילה המנהלית בת 60 יום. כמו כן אני מצמצמת את היקף השל"צ כך שהמערער יבצע מאה וחמישים שעות של"צ.

יתר רכיבי הדין יעמדו בעינם.

בהסכמת הצדדים ניתן פסק הדין בהעדרם. המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, ו' טבת תשע"ז, 04 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.